

Fél Anglia tótágast áll

Vita az egyház és az állam viszonyáról

Az angol reformációnak nem volt Luthere, nem volt Kálvinja, csak egy királya, VIII. Henrik, aki leválasztotta az ország katolikus egyházát a pápaságról. Am nem létezett anglikán hitvallás, maradtak a katolikus struktúrák, és az immár anyanyelven tartott liturgia megtartotta a régi formákat, de messzemenően a kálvinizmus hatása alá került. Az egyház még katolikus volt, egyúttal azonban reformált is. A két irányzat közötti belső feszültség mindmáig fennáll. Az egyesítő elem a változatlan püspöki hivatal, az határozza meg az egyházat.

E mellett áll a világi hatalom, a korona. Mindmáig a királynő a *Church of England* feje, ahogyan az államé is, noha minden hatalmat átadott az általános szinódusnak, illetve a parlamentnek. A királynő szimbolikus alak. A szimbólumok fontos, de meghatározhatatlan szerepet játszanak a brit kultúrában. Nagy-Britanniának nincs írott alkotmánya. Az egyháznak sincs. Az egyház nem köthet szerződést az állammal – mint Németországban –, hiszen része az államnak. Az általános szinódus lényeges döntéseit a parlament ratifikálja, ami mindaddig inkább csak úgy mellékesen történt.

De most hirtelen megváltozott a helyzet. Az általános szinódus ugyanis vonakodott megnyitni a *püspöki hivalt* a nők számára is – általános felhá-

borodást keltve a jobb- és a baloldalon egyaránt. Ez engem is fölháborított. Először nagy sokkól szenvedtem, és komolyan mérlegeltem, hogy a szolidaritás jeleként leteszem lelkési hivatalomat. Miután azonban beszélgettem olyanokkal, akik hasonlóan éreztek, okosabbnak látszott tovább harcolni az egyházért. A liberális *Guardian* ugyanis azt írta. „Az egyház ma öngyilkosságot követett el.” A konzervatív *Times* pedig egyenesen kijelentette, itt az ideje annak, hogy véget vessünk az államegyháziságnak.

Hogyan volt lehetséges ez a színódusi döntés? Hiszen időközben jelentős szerepre tettek szert a női papok! Évről évre több nőt szentelnek pappá, mint ahány férfit. Az egyházközösségek többsége női püspököt kíván. A 44 püspökség közül csak kettő foglalt állást ezzel szemben. Miből fakad hát az abszurd választási eredmény? A magyarázat a választási rendszerben rejlik. A szinódus három kamarában szavaz: püspökök, lelkészek, laikusok. Minden kamarának kétharmados többséget kell elérnie egy törvény érvényesítéséhez. Tehát elég a szavazatok egyharmada valamelyik kamarában, hogy egy törvényjavaslat megbukjon. 44 püspök igennel szavazott, három nemmel; a lelkészek 74%-a igennel szavazott; a laikusok kamarájában azonban 6 szavazat hiányzott a kétharmados többség eléréséhez.

Kik voltak a játékrontók? Kik alkották azt a kisebbséget, amely megakadályozta – sokan azt mondják, „szabotálta” – a törvény meghozását? Itt botlunk bele az anglikanizmus egyik alapproblémájába. Létezik két ellentétes kisebbség, s ezek nagy buzgalommal képviselnek öskonzervatív álláspontokat. Egyfelől a *fundamentalisták* az egyház szélsőségesen protestáns szárnyán; ők a Biblia szó szerinti értelmezésébe kapaszkodnak, és azt mondják, írva van: „Az asszony legyen alávetve a férfinak!” A vitának vége. Másfelől ott vannak a *konzervatív* anglokatolikusok, akik a hagyományhoz kötődve ragasz-

kodnak ahhoz, hogy mivel a tizenkét apostol mindegyike férfi volt, ezt a hagyományt nem szabad megrendíteni. Sem Róma, sem az ortodoxia nem engedélyezi nők püspökké szentelését, tehát ökumenikus szempontból is elképzelhetetlen ennek megengedése, hangoztatják. Ismét vége a vitának.

Csak hogy: megigéző jelenség, hogy most nagy vita robbant ki Angliában az állam és az egyház viszonyáról. Eddig ez nem volt téma a nyilvánosságban, az ország ugyanis elvilágiasodott: a népességnek mindössze 7%-a aktív egyháztag, következésképpen az egyház ritkán jelenik meg a médiumok szalagcímeiben. Az államegyház nem több magától értetődő kulisszánál.

Most azonban az a helyzet, hogy ha az anglikán egyház államegyház akar maradni (a maga püspöki székeivel a felsőházban), akkor nem viselkedhet úgy, mint a női püspökök körüli vitában. Nem kellene-e a parlamentnek felszólítania az egyházat, hogy változtassa meg álláspontját? Hiszen Anglia egyházának lelkészei egyúttal állami hivatalnokok is!

A lehető leggyorsabban jogi formulát kell találni arra, hogy keresztülvigyék a nők püspökké szentelésének lehetőségét. A püspökök már jelezték hajlandóságukat. Minden tisztelet a kisebbség lelkiismeretének, de az egyháznak ismét cselekvőképesnek kell lennie.

Egyes konzervatívok bizonyára elfogadják majd a pápa meghívását, hogy csatlakozzanak a római egyházon belüli anglikán zárványhoz, amelyben – ha lelkészek – megartathatják feleségüket. És mit csinálnak majd a szigorúan fundamentalista protestánsok? Sokan átmennek a majd a baptistákhoz, és akkor teljesen le kell mondaniuk a püspökökről. Színes kereszténység! Mindig is az volt. Öngyilkosságot biztosan nem fog elkövetni. Az ateisták hiába reménykednek.

Paul Oestreicher

Forrás: Publik-Forum, 2012/23

A szerző 1931-ben született, anglikán lelkész; Thüringiából származik, családjá a náci időkben menekült Új-Zélandra.

